

Haptotherapie

Praktijk en achtergronden

VVH

Vereniging van Haptotherapeuten

Inhoud

Haptotherapie binnen de gezondheidszorg	5
Haptotherapie	6
Indicaties voor haptotherapie	9
Haptonomie	11
De betekenis van affectief contact	11
De behandelwijze	12
De GZ-Haptotherapeut	15
Kennisdomeinen en opleiding	16
Wetenschappelijk onderzoek	17
De Vereniging van Haptotherapeuten VVH	18
Kwaliteitsborging	19
Behandeling van klachten	20
Vergoeding door zorgverzekeraars	20
Meer informatie	21

Colofon

Uitgever
Uitgeverij Haptotherapie Nederland
ISBN 978-90-815247-2-8

Tekstbewerking en vormgeving
Frans Mooren

Copyright
Vereniging van Haptotherapeuten VVH, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Haptotherapie

Praktijk en achtergronden

Vereniging van Haptotherapeuten VVH
Tweede druk, maart 2011

Haptotherapie binnen de gezondheidszorg

Haptotherapie neemt binnen de gezondheidszorg een eigen plaats in: ze houdt zich bezig met de zelfontwikkeling van de mens, het op gang brengen of helpen herstellen van een vanzelfsprekend contact tussen het individu en zijn omgeving. Haptotherapie kan ook in samenwerking met andere therapievormen toegepast worden.

Sinds de veertiger jaren van de vorige eeuw vond de toepassing van de wetenschap Haptonomie in eerste instantie plaats binnen de grenzen van beroepen in de gezondheidszorg en welzijnszorg, waarbij gesproken werd over de uitoefening van het betreffende beroep 'op haptonomische basis'.

In 1993, het jaar waarin de Vereniging van Haptotherapeuten VVH (hierna te noemen VVH) is opgericht, is Haptotherapie en het beroep GZ-Haptotherapeut door de VVH definitief geïntroduceerd. De Haptotherapie heeft sinds dat jaar in Nederland veel ontwikkelingen doorgemaakt die geleid hebben tot een (h)erkenning binnen de (eerstelijns) gezondheidszorg en de uiteindelijke introductie van het keurmerk GZ-Haptotherapeut met de daaraan verbonden kwaliteitseisen.

De GZ-Haptotherapeut heeft een HBO/WO opleiding in de lichamelijke en/of geestelijke gezondheidszorg of welzijnszorg en is werkzaam binnen die sectoren. De GZ-Haptotherapeut is gediplomeerd aan een door de Vereniging van Haptotherapeuten VVH geaccrediteerde opleiding Haptotherapie en staat geregistreerd in het kwaliteitsregister van GZ-Haptotherapeuten.

Deze brochure is bedoeld voor alle belangstellenden en belanghebbenden, die behoefte hebben aan duidelijke informatie over haptotherapie.

Grondlegger van de haptonomie is Frans Veldman, die eind jaren vijftig, begin jaren zestig de door hem genoemde Wetenschap van de affectiviteit introduceerde.

Haptotherapie

De Haptotherapie baseert zich op de menswetenschap Haptonomie: een wetenschap die de fenomenen in het menselijk contact bestudeert en beschrijft.

De mens wordt beschouwd als een ondeelbaar geheel – een persoon – waarbij lichamelijke, psyche en gemoed onderscheiden kunnen worden, maar niet als losstaand van elkaar beschouwd mogen worden. Ieder mens heeft naast rationele bestaansbevestiging (het feit dat je bestaat) tevens affectieve zijnsbevestiging (het feit dat je goed bent zoals je bent) nodig om zich te kunnen ontwikkelen tot een geïntegreerd, volledig en zich waardevol voelend mens, in staat tot betekenis ervaren en betekenis geven.

Haptotherapie is een persoonsgerichte therapie, die gekenmerkt wordt door een bevestigende ontmoetingsbereidheid van de therapeut. Dit vereist een door de rede en gevoel begeleid kennis-, begrips- en inzichtsvormen.

De essentie van de haptotherapie is de cliënt te helpen zich (weer) bewust te worden van zijn eigen aangeboren vermogens om zich te kunnen richten tot en zich te kunnen openen voor bevestigend contact en deze vermogens te kunnen ontplooiën. Gevoelens van eigenheid en oorspronkelijkheid (authenticiteit) worden hierdoor hersteld en bevorderd.

Haptotherapie helpt bij het zoeken naar een eigen evenwicht in het leven, want door het laten ontstaan of versterken van een zo goed mogelijk basisgevoel van veiligheid, zelfvertrouwen en eigenheid, ontdekt men zijn eigen plaats in de wereld om zich heen. Wanneer men vertrouwen heeft in zichzelf, anderen en het leven, durft men beter zijn eigen mogelijkheden en onmogelijkheden onder ogen te zien in relatie tot zijn leefwereld (familie, gezin, relaties, werk).

Klachten en gevoelens van onbehagen zijn vaak het gevolg van een specifieke reactie op gebeurtenissen of situaties in het leven. Een oorzaak van klachten kan zijn dat gevoelens of gedachten niet in overeenstemming zijn met het leven dat iemand leidt. Als gevolg van de klachten en patronen die een mens ontwikkeld heeft, kan het contact met de ander, met de omgeving, bemoeilijkt zijn.

Een mens kan zichzelf zijn, wanneer hij durft te voelen wat hem bezighoudt, daar uitdrukking aan kan geven en daar ook zoveel vertrouwen in heeft ontwikkeld, dat hij ernaar gaat leven.

In het directe affectieve contact wordt in de haptotherapie voelbaar gemaakt wanneer, hoe en waar de mens zichzelf blokkeert, inhoudt, of terughoudt. Of niet in contact is met zichzelf. En er wordt geholpen om vermogens te ontwikkelen opdat de cliënt meer vrije keuze krijgt in het kunnen openen voor contact, maar ook in zich kunnen terugtrekken of afsluiten als daar behoefte aan is. Binnen het vanzelfsprekende vertrouwenwekkende contact kunnen (diep) weggestopte gevoelens en emoties bovenkomen. Door aanvaarding en verwerking hiervan ontstaat innerlijke ruimte, kan een mens zich vrijer gaan voelen om eigen keuzes te maken en ernaar te gaan handelen. Hij wordt steeds meer 'zichzelf'.

Gevolgen van dit bewustwordingsproces kunnen zijn dat iemand:

- voelt wanneer hij te veel hooi op zijn vork neemt of juist te weinig;
- eerder zijn omgeving deelgenoot laat zijn van zijn gevoelens of ze beter zelf leert dragen;
- gemakkelijker moeilijke situaties of pijnlijke gevoelens kan accepteren en (ver)dragen: de belastbaarheid wordt groter;

'Wat doet het me nou?' is een vraag die we ons veel minder stellen dan 'Wat vind ik hier van?' Met wilskracht en inzet bereiken we veel, maar we raken ook vervreemd van ons gevoel en daarmee van ons lichaam. Dat kan tot blokkades leiden. Emotioneel, maar ook fysiek.

- komt tot het nemen van beslissingen of het maken van (andere) keuzes in zijn leven. Lichamelijke en psychische klachten kunnen daardoor veranderen, afnemen of verdwijnen.

Indicaties voor haptotherapie

Haptotherapie is een persoonsgerichte therapie waarin de cliënt door middel van het haptonomisch affectief bevestigende contact geholpen wordt met problemen op het terrein van:

- Gestagneerde ontwikkeling. Bijvoorbeeld het gevoel 'niet op je plek te zijn', 'niet lekker in je lijf te zitten' of onvrede met een bestaande situatie en niet weten wat je wilt en wat je voelt of bezielt (zingevingvraagstukken).
- Moeilijkheden met het herkennen en uitdrukken van gevoelens. Moeite met aangeven van grenzen.
- Negatief zelfbeeld (minderwaardigheidsgevoel).
- Problematiek rondom intimiteit en nabijheid.
- Relationale problemen.
- Problemen die verband houden met de overgang van de ene naar de volgende levensfase: van kindertijd naar puberteit, van puberteit naar volwassenheid, van volwassenheid naar middelbare leeftijd, of van middelbare leeftijd naar ouderdom.
- Problemen met acceptatie of verwerking van verlies, trauma, ziekte of handicap.
- Overbelast zijn.
- Stress, overspannenheid, verlies van vertrouwen in het eigen functioneren ten gevolge van pijn, langdurige lichamelijke of psychische overbelasting, burn-out.
- Lichamelijke klachten met een mogelijk psychosomatische oorzaak.

Haptonomie

De wetenschap van de haptonomie is de grondslag voor de haptotherapie. Onder haptonomie wordt verstaan: De theorie van het gevoel en het gevoelsleven, die de nabijheids-, aanrakings- en gevoelsaspecten bestudeert van menselijke affectieve relaties (het Griekse woord 'hapsis' betekent 'tast'; 'nomos' verwijst naar 'regels, wetten').

Haptonomie bestudeert de ontwikkeling van het gevoelsleven en in ruimere zin de gevoelsmatige wisselwerking tussen mensen. Zij richt zich specifiek op de bevordering van menselijk welzijn en levensgeluk.

De betekenis van affectief contact

Het affectieve contact speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van leven en is een directe wijze om datgene wat voelbaar is, voelbaar te maken. Dit affectieve contact is de meest directe vorm van communicatie en kan veel duidelijk maken over de persoon zelf of een ander, ook wanneer woorden te kort schieten of alles al gezegd is.

De mens raakt van nature aan. Wanneer een kind te weinig op liefdevolle wijze wordt aangeraakt, kan dat leiden tot een verstoring van de normale ontwikkeling. Het leven, de aangeboren vermogens van een kind, worden als het ware te weinig geactiveerd. Ten gevolge van te weinig affectief, slechts functioneel contact, voelt een kind zich niet veilig, bouwt een grote lichamelijke spanning op, ontwikkelt het gevoelsleven zich niet, kan het kind later gevoelens niet herkennen en delen, met grote gevolgen voor het volwassen leven.

In onze cultuur zijn aanraken, voelen en de lichamelijke lange tijd min of meer verwaarloosd. De ontwikkeling van de

tast en het daarbij behorende gevoelsleven heeft geen hoge prioriteit. In een overwegend rationele, prestatiegerichte, gehaaste maatschappij wordt analyserend gekeken. Er wordt al te dikwijls objectiverend, technisch aangeraakt zonder contact te maken. De kwaliteit van contact kunnen ervaren en maken lijdt hier ernstig onder. De emotionele armoede die hiervan het gevolg is, kan zich manifesteren in tal van klachten en relationele problemen. Wie zijn gevoelens negeert of onderdrukt en vanuit de aanpassing gevoelens veinst, die beschadigt zijn innerlijk gevoelsleven. En als een mens niet kan huilen, bang of boos zijn, dan kan hij ook niet werkelijk blij zijn en genieten.

De behandelwijze

De eerste afspraak bestaat onder meer uit een gesprek en ervaringsgericht situaties, waarin contact en de beleving daarvan voorop staat. Samen met de cliënt wordt bepaald wat de hulpvraag is.

Mits haptotherapie passend is bij de hulpvraag van de cliënt, zal de cliënt in de eerste drie afspraken ervaringen opdoen met:

- de uitgangspunten van de haptotherapie;
- de persoon en werkwijze van de GZ-Haptotherapeut;
- de eigen vermogens van de tast, zijn contactuele vermogens;
- samenhang tussen de wijze van omgaan met zichzelf en anderen en hoe dat ervaren wordt in de lichamelijkeheid.

Hierna volgt een evaluatie en wordt samen bepaald of doorgaan met haptotherapie wenselijk is.

Als de GZ-Haptotherapeut meent dat doorgaan niet zinvol of passend is, zal hij dat op zorgvuldige wijze met de cliënt bespreken en hem desgewenst adequaat verwijzen.

De GZ-Haptotherapeut is tijdens het haptotherapeutisch proces in zijn handelen onder andere gericht op het laten ontdekken van de eigen vermogens van de cliënt. Zijn gevoelens, waarnemingen en gewaarwordingen die verband houden met de interactie van dat moment kunnen als referentiekader gebruikt worden indien zij relevant zijn voor het haptotherapeutische proces. De GZ-Haptotherapeut zorgt voor een helder en duidelijk contact, waarin de cliënt zich veilig en vertrouwd weet en waarin een ontmoeting kan plaatsvinden, waarbij gaandeweg de aandacht waar mogelijk verschuift van de klacht of het probleem, naar de persoon van de cliënt. Hij luistert daarbij zorgvuldig naar de bewegredenen van de cliënt, opdat duidelijk wordt of en in welke mate hij de cliënt dient te ondersteunen, aan te spreken, uit te nodigen of te activeren. Steeds gaat het om het laten ontdekken van die vermogens die de cliënt zelf in staat stellen met klachten en problemen om te gaan of antwoorden te vinden op bijvoorbeeld moeilijke levensvragen en/of zelfacceptatie.

De GZ-Haptotherapeut schept in het contact — en vooral in de bevestigende affectiviteit — de voorwaarden voor de cliënt om zijn hulpvraag en ook zichzelf daarin onder ogen te zien. Is het directe affectieve contact niet geïndiceerd dan biedt de GZ-Haptotherapeut de cliënt andere ervaringsituaties aan die hem in staat stellen langzamerhand anders met zichzelf en daarmee met de invloed van zijn omgeving om te gaan.

“Het menselijk lichaam wordt gezien als ‘de drager’ van gevoelens en heeft een geheugen voor positieve en negatieve gevoelservaringen. De mens doet deze ervaringen op via het tasten en voelen. Al deze ervaringen zijn bij de mens terug te vinden in onder andere blokkades van bewegingspatronen, spanningen in het lichaam, remmingen in de gevoelsbewegingen, het ontstaan van voorkeurshoudingen- en bewegingen, en in de wijze van het aangaan en beleven van contacten.”
(uit: Beroepsprofiel GZ-Haptotherapeut)

De GZ-Haptotherapeut

De GZ-Haptotherapeut is in staat om via screening, anamnese, vragenlijsten en haptotherapeutisch onderzoek indicaties en contra-indicaties te onderkennen. De grenzen van de haptotherapie liggen daar waar het lichaam 'als object' dient te worden gerepareerd of waar psychische klachten niet meer binnen het gevoel of binnen de rede kunnen worden geordend (contra-indicaties), zoals bijvoorbeeld het geval is bij ernstige psychiatrische stoornissen.

De GZ-Haptotherapeut zal in geval er sprake is van contra-indicaties, desgewenst in overleg met huisarts/specialist of collega GZ-Haptotherapeut, gericht doorverwijzen.

De GZ-Haptotherapeut zelf is een belangrijk element in de therapie. Het toepassen van haptotherapeutische vaardigheden of kennis is niet mogelijk als de GZ-Haptotherapeut zelf 'buiten schot blijft'. De wederkerigheid in het contact tussen therapeut en cliënt is de basis van de haptotherapie.

Kennisdomeinen en opleiding

Naast de in een vooropleiding verworven medische en psychologische basiskennis is de beroepsopleiding tot haptotherapeut gebaseerd op de hieronder genoemde kennisdomeinen:

- haptonomie
- (ontwikkelings)psychologie
- psychopathologie/psychiatrie (DSM)
- seksuologie
- filosofie
- ethiek
- communicatie
- psychotherapeutische grondvormen
- dossiervorming.

De GZ-Haptotherapeut heeft kennis van deze domeinen en kan deze kennis vertalen in zijn klinisch handelen.

Gezien de specifieke kennis en vaardigheden die de GZ-haptotherapeut nodig heeft in de (eerstelijns) gezondheidszorg, stelt de VVH hoge eisen aan de geaccrediteerde beroepsopleidingen Haptotherapie.

De kwaliteit van het onderwijs op de beroepsopleidingen Haptotherapie wordt jaarlijks gecontroleerd door de Stichting Post Hoger Beroeps Onderwijs (SPHBO) en door de Commissie voor Accreditatie opleidingen (VVH) aan de hand van het Accreditatie Instrument Opleidingen Haptotherapie (VVH).

Wetenschappelijk onderzoek

De Vereniging van Haptotherapeuten VVH voert actief beleid in het initiëren en ontwikkelen van wetenschappelijk onderzoek. Hiervoor is een Commissie Wetenschap en Onderzoek en een Wetenschappelijke Raad ingesteld. Deze laatste ondersteunt de VVH bij het bouwen aan een onderzoekstraditie en adviseert ten aanzien van onderzoeksmogelijkheden en onderzoeksvoorstellen.

Een actueel overzicht van relevant onderzoek is gepubliceerd op de website www.haptotherapeuten-vvh.nl

We zijn mensen van patronen. Bedenk maar eens hoe je bijvoorbeeld je dag begint of blindelings in de nacht het lichtknopje in de wc weet te vinden. Patronen maken het leven makkelijker. Maar we ontwikkelen ons in ons leven, we veranderen telkens en de omstandigheden ook, terwijl onze patronen daar niet steeds in meegaan.

Onze cultuur is er een van doen en denken. Nu moet dit, straks moet dat. Vandaag is louter een voorbereiding op morgen, lijkt het wel.

De Vereniging van Haptotherapeuten VVH

De Vereniging van Haptotherapeuten VVH is de landelijke beroepsvereniging van geregistreerde GZ-Haptotherapeuten in Nederland.

De VVH staat garant voor de kwaliteit van de beroepsuitoefening van haar leden. Daarom heeft de VVH het Register van GZ-Haptotherapeuten ingesteld om de kwaliteit van haptotherapie, uitgeoefend door de bij haar aangesloten leden, te garanderen.

De GZ-Haptotherapeut is werkzaam in de (eerstelijns) gezondheidszorg. Hij heeft na een door het Ministerie van OCW erkende vooropleiding HBO/WO gezondheidszorg/welzijnszorg een door de VVH geaccrediteerde en SPHBO erkende opleiding Haptotherapie afgerond en voldoet aan de aanvullende eis van medische en psychologische basis-kennis op HBO-niveau.

Voor opname in het Register van GZ-Haptotherapeuten gelden verder nog verplichtingen ten aanzien van tuchtrecht, beroepsaansprakelijkheid, praktijkinrichting en verplichte individuele en collectieve nascholing. De vereniging voert actief beleid met betrekking tot tuchtrechtspraak en stelt eisen aan haar leden inzake de therapie accommodatie.

Gedrags- en ethische regels zijn vastgelegd in de Beroepscode GZ-Haptotherapeut. Verder zijn het domein van de haptotherapie en de beroepscompetenties van de GZ-Haptotherapeut omschreven in respectievelijke de Domeinbeschrijving Haptotherapie en het Beroepscompetentieprofiel GZ-Haptotherapeut. Deze kwaliteitsdocumenten zijn te downloaden op internet www.haptotherapeuten-vvh.nl

Voorts gelden er regels ten aanzien van informatieverstrekking conform de huidige opvatting in de gezondheidszorg. Ten aanzien van geheimhouding geldt de vigerende wetgeving.

De term GZ-Haptotherapeut is wettelijk gedeponereerd bij het Benelux Merkenbureau.

Kwaliteitsborging

De VVH kent een aantal waarborgsystemen voor de borging van de kwaliteit. De uitvoering hiervan ligt voor een belangrijk deel bij de onderstaande zelfstandig georganiseerde commissies, waarvoor de kaders zijn vastgelegd in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement.

Commissie van Toezicht voor de Haptotherapie

De Commissie van Toezicht voor de Haptotherapie behandelt klachten van cliënten over/tegen geregistreerde GZ-Haptotherapeuten.

Commissie voor Accreditatie Opleidingen

De Commissie voor Accreditatie Opleidingen accrediteert beroepsopleidingen Haptotherapie. Daarnaast accrediteert deze commissie alle nascholingsactiviteiten en voert de kwaliteitscontrole daarvan uit.

Commissie voor Individuele Registratie

De Commissie voor Individuele Registratie verzorgt het afgeven van het Bewijs van Geregistreerd GZ-Haptotherapeut. Tevens draagt zij zorg voor de opname van afgestudeerde haptotherapeuten en de herregistratie van reeds geregistreerde GZ-Haptotherapeuten in het Register van GZ-Haptotherapeuten, als aan de daaraan gestelde eisen wordt voldaan.

Commissie Praktijkvisitatie

De Commissie Praktijkvisitatie is het toezichthoudend en controlerend orgaan met betrekking tot de therapieaccommodatie en het gebruik van het beeldmerk en logo.

Behandeling van klachten

Klachten worden onafhankelijk behandeld door de Commissie van Toezicht voor de Haptotherapie conform het Reglement voor het Toezicht voor de Haptotherapie, de Beroepscode GZ-Haptotherapeut en de geldende maatschappelijke en medisch-juridische normen.

Voor informatie over het indienen van een klacht kunt u de klachtenprocedure downloaden via de website van de VVH of u kunt de klachtenprocedure aanvragen bij het Bureau van de VVH. (Zie adres achter in deze brochure.)

Vergoeding door zorgverzekeraars

Kijk voor een uitgebreid overzicht van de vergoedingen op www.haptotherapeuten-vvh.nl

Meer informatie

Meer informatie over de Vereniging van Haptotherapeuten VVH, de Haptotherapie, adressen van de bij de VVH aangesloten GZ-Haptotherapeuten en een overzicht van de vergoedingen kunt u vinden op internet:

www.haptotherapeuten-vvh.nl

De website www.GZ-Haptotherapeut.nl geeft direct toegang tot het Register van GZ-Haptotherapeuten.

Voor meer specifieke informatie kunt u contact opnemen met het Bureau van de VVH.

Vereniging van Haptotherapeuten VVH
Eerste Keucheniusstraat 35
1051 HP AMSTERDAM

T: 020 488 7116

e-mail: info@haptotherapeuten-vvh.nl

internet: www.haptotherapeuten-vvh.nl

“Haptotherapie, een vorm van hulpverlening waarbij contact centraal staat, wordt door veruit de meeste cliënten bijzonder positief ontvangen, zo blijkt uit een onderzoek van de Universiteit Utrecht.”

